

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

שער
עשרים וחמשה

היכל
שלישי

מאמר

ענה דודי ואמר לי

•

מכ"ק אדמו"ר הזקן
הרב רבי שניאור זלמן מליאדי
(בעל התניא והשו"ע)
וצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

יוצא לאור בפעם הראשונה מכתב יד

על ידי מערכת
„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ותשע לבריאה

בן יכבד אב ואם

*

לעילוי נשמת אבינו

אוד מוצל מאש

ר' יוסף בנימין קאלטמאן ז"ל

ב"ר **מנשה** הי"ד

נולד ביום שביעי של פסח תרפ"ח בק"ק פרעשבורג

נפטר ביום ח"י אדר ב' תשע"ו

העמיד דורות לשם ולתפארת עוסקים בתורה ובמצות

ובשליחות כ"ק אדמו"ר זי"ע

ולזכות אמנו – יבלח"ט – מרת **שולמית חנה** תחי'

*

נדפס על ידי ולזכות בניהם ובתם

מרת **רות פעסיל** ובעלה הרה"ת **מרדכי שמערלינג** ומשפחתם

הרה"ת **מנשה נתנאל** וזוגתו מרת **דינה יהודית** ומשפחתם

הרה"ת **אריה** וזוגתו מרת **אסתר נחמה דינה** ומשפחתם

למשפחת **קאלטמאן**

שיחיו לאריכות ימים ושנים טובות

זכות כ"ק אדמו"ר הזקן תגן עליהם ועל משפחותיהם

לברכה והצלחה בכל עניניהם בגו"ר

בטוב הנראה והנגלה

MAAMOR

ONO DODI VEOMAR LI

Copyright © 2019

by

Kehot Publication Society

770 Eastern Parkway / Brooklyn, New York 11213

(718) 774-4000 / FAX (718) 774-2718

editor@kehot.com

Orders Department:

291 Kingston Avenue / Brooklyn, New York 11213

(718) 778-0226 / FAX (718) 778-4148

www.kehot.com

All rights reserved.

The Kehot logo is a trademark of Merkos L'Inyonei Chinuch.

Printed in the United States of America

פתח דבר

לקראת ימי הפורים הבעל"ט, הננו מוציאים לאור מאמר ד"ה „ענה דודי ואמר לי" מאת כ"ק אדמו"ר הזקן.

המאמר נדפס כאן בפעם הראשונה, מכתב-יד מעתיק מספר 2* ,

לתועלת הלומדים והמעיינים הוספנו בשולי הגליון מראי מקומות וציונים, ובראש הקונטרס – פאקסימיליא.

*

הקונטרס נערך על ידי הרה"ח ר' גבריאל שי' שפירא.

מערכת „אוצר החסידים"

ערש"ק פ' זכור, ט' אדר שני, ה'תשע"ט
ברוקלין, ניו.

(* תכריך כת"י זה, נתקבל לאחרונה לספריית אגודת חסידי חב"ד, ע"י הרה"ח ר' ארי'ה קאלטמאנו, לע"נ אביו ר' יוסף בנימין בן ר' מנשה הי"ד.

ענה דודי ואמר נתייך רחמי יבטי וברי ארץ זרה תפוקה עו צדקתא קמי' ותלמי' ויחגדי' עמי " וכתב בלשון קדש לבנה
דועה בלבי זכרי או איפכר ועי' נעצור עי' זכה שאלם אה עולם יתן קלמנו א' ופוזר קלמנו אכז"ז " זכה
כפי כמלך קומ ונתייך רחמי ונאמר " ארבעין כ' דעה כולל פשוט פ' ויחגדי' זכרם קדוש זכרם פ' זכרם פ' זכרם פ'
א' פ' זכרם פ' זכרם פ' זכרם פ' זכרם פ' זכרם פ' זכרם פ' זכרם פ' זכרם פ' זכרם פ' זכרם פ' זכרם פ' זכרם פ' זכרם פ' זכרם פ'
פ' זכרם פ' זכרם פ' זכרם פ' זכרם פ' זכרם פ' זכרם פ' זכרם פ' זכרם פ' זכרם פ' זכרם פ' זכרם פ' זכרם פ' זכרם פ' זכרם פ'
זכרם פ' זכרם פ' זכרם פ' זכרם פ' זכרם פ' זכרם פ' זכרם פ' זכרם פ' זכרם פ' זכרם פ' זכרם פ' זכרם פ' זכרם פ' זכרם פ'
זכרם פ' זכרם פ' זכרם פ' זכרם פ' זכרם פ' זכרם פ' זכרם פ' זכרם פ' זכרם פ' זכרם פ' זכרם פ' זכרם פ' זכרם פ' זכרם פ'
זכרם פ' זכרם פ' זכרם פ' זכרם פ' זכרם פ' זכרם פ' זכרם פ' זכרם פ' זכרם פ' זכרם פ' זכרם פ' זכרם פ' זכרם פ' זכרם פ'
זכרם פ' זכרם פ' זכרם פ' זכרם פ' זכרם פ' זכרם פ' זכרם פ' זכרם פ' זכרם פ' זכרם פ' זכרם פ' זכרם פ' זכרם פ' זכרם פ'
זכרם פ' זכרם פ' זכרם פ' זכרם פ' זכרם פ' זכרם פ' זכרם פ' זכרם פ' זכרם פ' זכרם פ' זכרם פ' זכרם פ' זכרם פ' זכרם פ'
זכרם פ' זכרם פ' זכרם פ' זכרם פ' זכרם פ' זכרם פ' זכרם פ' זכרם פ' זכרם פ' זכרם פ' זכרם פ' זכרם פ' זכרם פ' זכרם פ'
זכרם פ' זכרם פ' זכרם פ' זכרם פ' זכרם פ' זכרם פ' זכרם פ' זכרם פ' זכרם פ' זכרם פ' זכרם פ' זכרם פ' זכרם פ' זכרם פ'
זכרם פ' זכרם פ' זכרם פ' זכרם פ' זכרם פ' זכרם פ' זכרם פ' זכרם פ' זכרם פ' זכרם פ' זכרם פ' זכרם פ' זכרם פ' זכרם פ'
זכרם פ' זכרם פ' זכרם פ' זכרם פ' זכרם פ' זכרם פ' זכרם פ' זכרם פ' זכרם פ' זכרם פ' זכרם פ' זכרם פ' זכרם פ' זכרם פ'

ענה דודי ואמר קומי לך² רעייתי יפתי ולכי לך, זה תשובה³ על צעקת בני⁴ ותעלה⁵ שוועתם וגו'. והנה נאמר קודם לזה דומה⁶ דודי לצבי או לעופר וגו', ונאמר⁷ ע"ז שני משלים, מה עופר ישן בעינו א' וניעור בעינו א' כו', מה צבי כשהוא בורח מחזיר ראשו לאחוריו.

להבין כ"ז, הנה נודע, נשמותיהן של ישראל שרשם גבוה מאוד, כמארו"ל במי⁸ נמלך בנשמותיהן של צדיקים וכו', וכמו למשל כאדם שצריך לגלות מחשבתו, מתיישב ונמלך בעצמו קודם איך ומה כו', כמ"ש 'ישראלי עלו במח' למעלה מקודם המחשבה, שבמח' א' מקיף את כל העולם, ואח"כ נתחלק לע"מ, ובמאמר⁹ א' יכול להבראות, ובראשית¹⁰ נמי מאמר א', הוא בחי' המחשבה כו'. ומי גרם המשכת המחשבה, הלא ישראל עלו במחשבה כו'.

והנה להבין למה ירדה בנשמות ישראל ממקום גבוה כ"כ למטה. הנה נאמר ע"ס¹² תקינת לון לאנהגא בהון עלמין סתימין וכו' לאו צדק ידיעא כו', ואף שבוודאי לאחר שנמשך למטה ע"ס וודאי יש גם במקורו, רק שם לא שייך צדק ידיעא, רק הוא¹³ המדע והוא היודע כו', ישת¹⁴ חושך סתרו כו', ואח"כ נמשך בחי' חכים¹⁵ ולא בחכ' ידיעא כו', ונמשך ע"ס בכדי לאנהגא בהון כו' עלמין סתימין ועלמין דאתגליין. וכמו שיש למעלה עלמין סתימין ועלמין דאתגליין,

(8) במי נמלך בנשמותיהן של צדיקים: ב"ר פ"ח, ז. רות רבה פ"ב, ג. מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"ג ע' תשסג. וש"נ.
 (9) ישראל עלו במח': ראה ב"ר פ"א, ד. מאמרי אדהאמ"צ בראשית ע' כו, וש"נ.
 (10) ובמאמר א' יכול להבראות: אבות רפ"ה. וראה סה"מ מלוקט ח"ג ע' שכז ואילך.
 (11) ובראשית נמי מאמר: ר"ה לב, א. מגילה כא, ב. וראה במ"מ בס' מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"ב ע' תעז.
 (12) ע"ס תקינת לון לאנהגא. . לאו צדק ידיעא: תקו"ז בהקדמה (יז, א"ב).
 (13) הוא המדע והוא היודע: ראה רמב"ם פ"ב מהל' יסודי התורה ה"י. תניא פ"ב ובלוקט פירושים ומ"מ שם. מאמרי אדה"ז על פרשיות התורה ח"א ע' תק ובהנסמן לשם.
 (14) ישת חושך סתרו: תהלים יח, יב.
 (15) חכים ולא בחכ' ידיעא: תקו"ז בהקדמה (יז, ב).

(1) ענה דודי: הנחת מהרי"ל (אחי של כ"ק אדמו"ר הזקן). נעתק מכת"י 2 (יב, א).
 הנחת כ"ק אדהאמ"צ ובאריכות הביאור ממאמר זה נדפסה במאמרי אדה"ז תקס"ד ע' מג. בכותרת "ליל שבת פ' משפטים תקס"ד בשקלאור".
 ובהוספות שם ע' ער נדפס ביאור מכ"ק אדהאמ"צ על מאמר זה.
 (2) ענה דודי ואמר קומי לך: שה"ש ב, יו"ד: ענה דודי ואמר לי קומי לך.
 (3) תשובה על צעקת בני⁴: ראה פרש"י על הפסוק.
 (4) ותעל שוועתם וגו': שמות ב, כג.
 (5) דומי דודי לצבי: שה"ש ב, ט.
 (6) ונאמר ע"ז שני משלים: ראה שה"ש פ"ח, טז. וז"ב יד, א. וראה תנחומא (באבער) תולדות ה. לקו"ת שה"ש טו, ד. מאמרי אדהאמ"צ נ"ך ע' תג. תו"ח וירא קיח, ג ובהערה 19. לקו"ש ח"ז ע' 142 הערה 29.
 (7) מה צבי כשהוא בורח: ראה זח"ב שם. דרך חיים שער התפלה קט, ד ואילך.

כמ"כ למטה בנשמות ישראל יש בחי' סתים וגליא. וכתב' הנסתרות¹⁶ להוי' אלהינו והנגלות גוי', היינו שהנפש הבהמית מכסה ומסתיר, ולכן מה שלה' אלקינו, מוחא¹⁷ ולבא אהוי"ר הוא בבחי' הסתר. והנגלות הוא מעשי עוה"ז שמנפש הבהמית, וע"י שאיש הישראלי מוציא מהעלם בחי' נפש אלקות שבו לגילוי ע"י יגיעה, כמאמר אם¹⁸ תחפשינה ככסף וכמטמונים אזי¹⁹ תבין יראת ה' וגו', וכמו אוצר²⁰ שהוא מוכן רק צריך לחפש אחריו, כמ"כ בכל נשמות ישראל חלק²¹ אלוקה ממעל, רק צריך ליגע ולחפש ואז ממילא תבין וגו', ועי"ז שמוציא מהעלם אל הגילוי ולהיות אתכפי²² ס"א, להפוך כל המדות, ולהיות מן עיר²³ פרא אדם יולד²⁴ שהוא כפי שהושרש בטבעו, להפוך ולהיות בחי' עיר, אימת²⁵ נק' גדול כשהוא בעיר אלהינו, ואזי גורם שגם למעלה יהי' מהעלם אל גילוי, מבחי' עלמין סתימין וכו'.

והנה בזמן²⁶ הגלות נאמר עינו א' ישן, דהיינו שעתה בזמן הגלות²⁷ והסתר, ואוה"ע מושלים בנו, אותותינו²⁸ לא ראינו, זה נק' בחי' ישן, צמצום והסתלקות. ועינו א' ניעור, כי באמת למעלה כתיב לא²⁹ ינום ולא יישן שומר ישראל. ואעפ"כ מחזיר ראשו, היינו תו"מ³⁰ שהוא חכמתו ורצונו ית', שיכול כל איש מישראל להמשיך חכמתו³¹ ורצונו ית' ע"י התו"מ אף שהוא בחי' אחוריים וכו'.

פ"י יולד היינו כשהמדו' אצלו כתולדתו וטבעו שלא נהפכו אצלו לעמוד כנגד טבעו כי זהו עבודת האדם לעמוד נגד טבעו הקשה מפני אהבת ה' ויראתו. משא"כ כשהטבע מסייע אין זו עבודה תמה ונקרא עיר פרא אדם.

(25) אימתי נק' גדול כשהוא בעיר אלקינו: ע"פ תהלים מח, ב. ראה זחי"ב רלה, א. זחי"ג ה, א. זהר חדש תשא מד, א. חוקת נא, ד. תו"א וארא נו, ב.

(26) בזמן הגלות נאמר עינו א' ישן: נסמן בתחלת המאמר. וראה תוד"ה והרי צבי חולין נט, ב. תו"ח בראשית קיח, ג. מאמרי אדהאמ"צ נ"ד ע' תג.

(27) הגלות. . בחי' ישן: ראה זחי"ג צה, א. וראה גם תו"א וארא נה, א. תו"ח תולדות קעא, ב.

(28) אותותינו לא ראינו: תהלים עד, ט.

(29) לא ינום ולא יישן שומר ישראל: תהלים כבא, ד.

(30) תו"מ שהוא חכמתו ורצונו ית': ראה תניא פ"ד ופכ"ג.

(31) חכמתו ורצונו. . בחי' אחוריים: ראה ג"כ תו"א משפטים רפ, ג.

(16) הנסתרות להוי' אלהינו: נצבים כט, כח.

(17) מוחא ולבא. . הוא בחי' הסתר: במאמרי אדה"ז תקס"ד ע' מד: אהוי"ר שבלב ומוח נק' נסתרות כמ"ש בזוהר. וראה לקו"ש חל"ט ע' 54 הערה 21: ולהעיר מהמבואר כמ"ש דיראה ואהבה שבמוחא ולבא נק', הנסתרות" (רע"מ נשא קכג, ריש ע"ב (וראה לקמן סעיף ז [ע' 57] והערה 38). תקו"ז ת"י (כה, ב). ת"ע (קכט, א). ועוד. וכ"ה בתניא בהקדמה. שם רפמ"ד).

(18) אם תחפשינה ככסף: משלי ב, ד: אם תבקשנה ככסף.

(19) אז תבין יראת ה': משלי ב, ה.

(20) אוצר. . צריך לחפש אחריו: ראה תניא פמ"ב. אגרת הקדש ס"ח.

(21) חלק אלוקה ממעל: ראה איוב לא, ב. תניא רפ"ב. תו"ח וארא נא, ד. ושי"נ.

(22) אתכפי" ס"א: ראה זחי"ב קכח, ב.

(23) עיר פרא אדם יולד: איוב יא, יב.

(24) יולד שהוא כפי שהושרש בטבע ולהיות בבחי' עיר: ראה תו"א ויחי מו, א: כי הנה עירה סובל ב' פירושים לשון עיר פרא אדם ובחי' עיר אלהים. וביאור הדבר כי עיר פרא אדם יולד כתי'.

וזהו הנהגה³² זה עומד אחר כתלינו, היינו שע"י פנים דלמטה עשינו כותל ומחיצה המפסקת וכו', אעפ"כ עומד וכו' ומשגיח מן החלונות, היינו אע"פ שלא נהפך כל המדות לגמרי, רק³³ חלון וחרכים, אעפ"כ מציץ בו, כדכתי' מן³⁴ המיצר קראתי י"ה ענני במרחב י"ה.

וזהו קומי לך וגו', היינו שצריך כ"א מישראל שלא ישאר כאשר מלובש נשמתו למטה, רק לעלות לבחי' לך, שהוא מקום מוצא מחצב נשמות ישראל, עלה וכו'. ואח"ז יכול להיות רעייתי יפתי, ישראל³⁵ מפרנסין לאביהם שבשמים, ופרנסה³⁶ היא מזונות ומלבושין, וכמו למשל עם מאכל ממשיך ומחבר הנפש עם הגוף ובלא מאכל מסתלק הנפש מן הגוף, כמ"ש את³⁷ קרבני לחמי לאישי, שע"י מעשה הקרבנות ועתה³⁸ ע"י תפילות, ישראל גורמין המשכות אלקות למטה.

וזהו רעייתי. ואח"ז יפתי, שהוא לבניך³⁹, וכמאמר ישראל⁴⁰ אשר בך אתפאר, היינו ע"י לבושים תו"מ, שהוא התגלות הנמשך מאתפאר וד"ל⁴¹.

בא"י⁴² אמ"ה, שהיינו שהעולם הוא בחי' מלך, מלכות⁴³ מכ"ע, וע"י מי נק' מלך דווקא, ע"י ישראל שהם גילוי בתורה, וזהו מלכינו⁴⁴ וכו' עדי עד שמו הגדול. והיינו ולכי לך, בחי' לך, בחי' מלכותו הנמשך על ישראל. וצריך כל ישראל לקבל מלכות⁴⁵ עול, מצות המלך, שום⁴⁶ תשים עליך מלך, ועי"ז ממשיך רעיטי יפתי וגו'. אבל מ"ה ע"י אין ביטול⁴⁷ רצונו, כי אין להם רצון אחר, אין במלוכה בחי' בשלימות, כי אין⁴⁸ מלך בלא עם⁴⁹ לשון עוממות כו' דווקא וד"ל.

העולם כענין הברכה כו' [וכ"ה בתקס"ד שם].

(42) בא"י אמ"ה: ברוך אתה ה' אלקינו מלך

העולם.

(43) מלכותך מכ"ע: תהלים קמה, יג.

(44) מלכינו וכו' עדי עד שמו הגדול: נוסח

ברכת ברוך שאמר.

(45) מלכות עול: לכאו' צ"ל: עול מלכות [וכ"ה

בתקס"ד שם].

(46) שום תשים עליך מלך: פ' שופטים יז, טו.

(47) ביטול רצונו כי אין להם רצון אחר: ראה

תו"א מקץ לה, א. לקו"ת אמור לו, א. שלח מא, א.

ברכה צד, ד. ועוד.

(48) אין מלך בלא עם: בחיי וישב לה, ל. שם ר"פ

בלק. תניא שעיהו"א רפ"ז (פא, ב). ובכ"מ.

(49) עם לשון עוממות: ראה תניא שם. וראה

אוה"ת שמות ע' פט.

(32) הנה זה עומד אחר כתלינו: שה"ש ב, ט

(המשך הכתוב דומה דודי לצבי).

(33) רק חלון וחרכים אעפ"כ מציץ בו: ראה

לקו"ת שמע"צ צא, ג ואילך.

(34) מן המיצר קראתי י"ה: תהלים קיח, ה.

(35) ישראל מפרנסין לאביהם שבשמים: שהש"ר

פ"א, ט. זח"ג ז, ב. מאמרי אדהאמ"צ קונטרסים ע'

תקפג, וש"נ.

(36) ופרנסה היא מזונות ומלבושין: ראה

כתובות נז, א. ועוד.

(37) את קרבני לחמי לאישי: פנחס כה, ב.

(38) ועתה ע"י תפלות ישראל: ראה ברכות כו,

א"ב. זח"ב כ, ב. רמב"ם הל' תפלה פ"א, ה"ה, תפלה

במקום קרבין.

(39) לבניך: כ"ה בהכתי' ואולי צ"ל: לבושים.

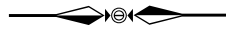
(40) ישראל אשר בך אתפאר: ישע"י מט, ג.

(41) וד"ל: לכאו' חסר כאן, וצ"ל ולכי לך להיות

וזהו יעקב⁵⁰ מבריח מן הקצה אל הקצה כו', היינו קומי לך, מקור נשמותיהן
הוגבה מעלה מעלה, ולכי לך נמשך למטה מטה להיות בחי' מלכות כו'.

וזהו ומרדכי⁵¹ יצא מלפני המלך בלבוש מלכות, ש"ס⁵² משנה כו'.

וזהו וחסד⁵³ ה' מעולם ועד עולם על יראיו ע"י בחי' יראה, בטל⁵⁴ רצונך, גורם
שיהא חסד ה' מעולם⁵⁵ עלמא דאתכסי' ועד עולם עלמא דאתגליא.

זה סדר נזיקין. ותכריך בוץ לשון בד זה סדר
קדשים. וארגמן זה סדר טהרות שלפי שיש בה כמה
גוונים ואח"כ יבא בהתגלות והעיר שושן צהלה
ושמחה ליהודים היתה אורה כו'.
53) וחסד ה' מעולם ועד עולם: ע"פ תהלים קג,
יז.

54) בטל רצונך: אבות פ"ב, מ"ד.

55) מעולם עלמא דאתכסי' ועד עולם עלמא

דאתגליא: ראה תו"א בראשית ו, ב. בשלח סב, ב.
ובכ"מ.

50) יעקב מבריח מן הקצה אל הקצה: ע"ד
תרומה כו, כח. ראה זח"ב נא, ב. קעה, ב. לקו"ת
שה"ש יג סע"א. ועוד.

51) ומרדכי יצא מלפני המלך בלבוש מלכות:
אסתר ח, טו.

52) ש"ס משנה: ראה תו"א מגילת אסתר צג, א:
ומרדכי יצא מלפני המלך בלבוש היינו על ידי ש"ס.
מלכות זה סדר זרעים כמ"ש כי כארץ תוציא צמחה
וכתיב אמת מארץ תצמח. תכלת זה סדר מועד
לשון זמן. וחור זה סדר נשים. ועטרת זהב גדולה